Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-016 назди Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш. Шоҳтемур (734003, ш.Душанбе, х. Рӯдакӣ, 146.

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Қаландаров Илҳомҷон Эмомназарович дар мавзуи «Хусусиятҳои истифодаи самараноки сармоягузорӣ дар рушди хоҷагиҳои пахтакори вилояти Хатлон», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2.6. Иқтисодиёти соҳаи кишоварзӣ пешбинӣ гардидааст

Дар шароити ҷаҳонишавии иқтисодиёт ва рушди муносибатҳои бозорӣ масъалаи таъмини рушди устувори соҳаи кишоварзӣ яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб меравад. Дар ин замина соҳаи пахтакорӣ ҳамчун бахши муҳими истеҳсолоти кишоварзӣ мавқеи махсус дошта, дар таъмини коркарди саноатӣ, афзоиши содирот ва беҳтар гардидани сатҳи зиндагии аҳолии деҳот саҳми назаррас мегузорад. Аз ин рӯ, таҳқиқи масъалаҳои вобаста ба истифодаи самараноки сармоягузорӣ дар рушди хоҷагиҳои пахтакори вилояти Хатлон аз ҷумлаи масъалаҳои мубрами иқтисодиёти муосир ба шумор меравад.

Мавзуи интихобкардаи диссертант дорои аҳамияти баланди илмӣ ва амалӣ буда, ба яке аз масъалаҳои калидии рушди комплекси агросаноатии мамлакат бахшида шудааст. Дар шароити маҳдудияти захираҳои молиявӣ ва афзоиши талабот ба маҳсулоти рақобатпазир масъалаи баланд бардоштани самаранокии сармоягузорӣ аҳамияти бештар касб менамояд. Муаллиф дар таҳқиқоти худ ҷанбаҳои гуногуни истифодаи сармоягузориро дар фаъолияти хоҷагиҳои пахтакори вилояти Хатлон мавриди омӯзиш қарор додааст.

Дар қисми назариявии таҳқиқот моҳияти иқтисодии сармоягузорӣ, хусусиятҳои он дар соҳаи кишоварзӣ ва аҳамияти сармоягузорӣ дар рушди истеҳсолоти аграрӣ ба таври муфассал баррасӣ шудаанд. Диссертант нишон медиҳад, ки сармоягузорӣ яке аз омилҳои асосии рушди истеҳсолот ба ҳисоб рафта, барои таҷдиди воситаҳои асосӣ, баланд бардоштани ҳосилнокӣ ва такмили сохтори истеҳсолот мусоидат менамояд. Ҳамчунин, дар таҳқиқот таҷрибаи илмии олимони ватанӣ ва хориҷӣ вобаста ба масъалаҳои сармоягузорӣ таҳлил гардидааст.

Қисмати таҳлилии рисолаи диссертатсионӣ ба омӯзиши вазъи воқеии хоҷагиҳои пахтакори вилояти Хатлон бахшида шудааст. Дар асоси маълумотҳои оморӣ ва иқтисодӣ нишон дода шудааст, ки соҳаи пахтакорӣ дар иқтисодиёти вилоят ҷойгоҳи муҳим дошта, барои таъмини шуғли аҳолӣ ва ташаккули даромадҳои хоҷагиҳо саҳми калон мегузорад. Бо вуҷуди ин, як қатор мушкилоти иқтисодӣ ва ташкилӣ рушди босуръати соҳаро маҳдуд менамоянд. Аз ҷумла, фарсудашавии воситаҳои асосии

истеҳсолӣ, норасоии техникаи муосир, маҳдуд будани манбаъҳои маблағгузорӣ ва сатҳи пасти ҷорӣ намудани навовариҳо аз ҷумлаи чунин мушкилот мебошанд.

Диссертант дар таҳқиқот нишон медиҳад, ки истифодаи самараноки сармоягузорӣ метавонад воситаи муҳимми бартараф намудани мушкилоти мавҷуда гардад. Аз ҷумла, маблағгузорӣ ба рушди базаи моддию техникӣ, хариди техникаи муосир, беҳтар намудани ҳолати шабакаҳои обёрӣ ва истифодаи технологияҳои пешрафта имконият медиҳад, ки истеҳсоли пахта афзоиш ёфта, сифати маҳсулот беҳтар гардад. Инчунин, сармоягузорӣ барои кам намудани талафоти истеҳсолӣ ва баланд бардоштани самаранокии истифодаи замин мусоидат менамояд.

Дар кори илмӣ омилҳои таъсиррасон ба самаранокии сармоягузорӣ низ ҳамаҷониба таҳлил шудаанд. Муаллиф ба чунин омилҳо, аз қабили сатҳи идоракунӣ, омодагии касбии мутахассисон, дастрасӣ ба захираҳои молиявӣ, сиёсати давлатӣ ва муҳити сармоягузорӣ диққати махсус додааст. Дар натиҷаи таҳлил муайян шудааст, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои баланди иқтисодӣ на танҳо ҳаҷми сармоягузорӣ, балки сифати истифодаи он низ аҳамияти ҳалкунанда дорад.

Бартарии муҳими таҳқиқот дар он мебошад, ки муаллиф барои такмили механизми истифодаи сармоягузорӣ як қатор пешниҳодҳои амалӣ ироа намудааст. Аз ҷумла, тавсия дода мешавад, ки дастгирии давлатии истеҳсолкунандагони пахта тақвият дода шуда, дастрасӣ ба қарзҳои дарозмуддат ва имтиёзнок беҳтар гардад. Ҳамчунин, зарурати густариши ҳамкорӣ бо сармоягузорони хориҷӣ ва татбиқи лоиҳаҳои инноватсионӣ дар соҳаи пахтакорӣ асоснок карда шудааст.

Дар таҳқиқот масъалаи истифодаи технологияҳои муосир низ мавқеи муҳимро ишғол менамояд. Муаллиф таъкид мекунад, ки дар шароити рақобати ҷаҳонӣ истифодаи дастовардҳои илмӣ ва техникаи навтарин шарти асосии баланд бардоштани рақобатпазирии маҳсулоти кишоварзӣ мебошад. Бо ин мақсад ҷорӣ намудани технологияҳои сарфакунандаи захираҳо ва усулҳои муосири идоракунии истеҳсолот пешниҳод гардидааст.

Натиҷаҳои таҳқиқот дорои аҳамияти назаррас мебошанд. Хулосаҳои илмӣ дар асоси таҳлили амиқи вазъи соҳа таҳия гардида, бо далелҳои иқтисодӣ асоснок карда шудаанд. Пешниҳодҳои амалӣ метавонанд барои таҳияи барномаҳои рушди соҳаи пахтакорӣ ва такмили сиёсати сармоягузорӣ истифода шаванд.

Аз ҷиҳати сохтор ва мазмун кори илмӣ ба талаботи корҳои таҳқиқотӣ ҷавобгӯ мебошад. Мавод бо пайдарпайии мантиқӣ пешниҳод гардида, байни қисматҳои алоҳидаи таҳқиқот робитаи мустаҳкам мушоҳида мешавад. Забони илмии кор равон ва фаҳмо буда, муаллиф тавонистааст масъалаҳои мураккаби иқтисодиро бо услуби илмӣ шарҳ диҳад.

Бо баробари дастовардҳои назарраси илмӣ, дар автореферат баъзе эродҳои тавсиявиро низ метавон зикр намуд:

1. Дар автореферат, ҳангоми шарҳи муодилаи ростхатаи ҳаҷми истехсоли пахта ва маҳсулоти нассоҷӣ натиҷаҳои ҳисобҳои пешгӯишаванда ба таври фишурда оварда шудаанд. Хуб мешуд, ки дар автореферат натиҷаҳои муқоисавии пешгуикуни муфассалтар инъикос мегардиданд.

2. Дар автореферат барои муайян кардани таъғирёбии нишондиҳандаҳо истифодаи диаграммаҳо ва маводи графикӣ метавонист бештар бошад.

Эродҳои мазкур хусусияти тавсиявӣ дошта, арзиши илмӣ ва сатҳи баланди таҳқиқоти анҷомёфтаро коҳиш намедиҳанд.

Автореферати диссертатсияи Қаландаров Илҳомҷон Эмомназарович ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, мазмун ва муҳтавои он иҷрои таҳқиқоти мустақилонаи илмиро тасдиқ менамояд. Натиҷаҳои пешниҳодшуда дорои навгонӣ, аҳамияти назариявӣ ва арзиши амалӣ мебошанд.

Бо дарназардошти гуфтаҳои боло, диссертатсияи Қаландаров Илҳомҷон Эмомназарович дар мавзуи «Хусусиятҳои истифодаи самараноки сармоягузорӣ дар рушди хоҷагиҳои пахтакори вилояти Хатлон» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2.6 – Иқтисодиёти соҳаи кишоварзӣ ба талаботи муқарраргардида ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ дониста мешавад.

Тақризиҳанда:
н.и.и., дотсенти кафедраи молияи Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав — Султонов М.С.

«12» 06 соли 2026

Суроға: 735140, Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри Бохтар, кӯчаи Айни 67.
Тел: (83222) 25481, 22253; E-mail: bqu-1978@mail.ru; Веб-сайт: www.btsu.tj

Имзои Султонов М.С.-ро тасдиқ мекунам.
Сардори шуъбаи кадрҳо ва корҳои махсуси
ДДБ ба номи Носири Хусрав — Исҳоқзода М.М.